

Den styrkede pædagogiske læreplan 2019-2021

Klynge C Brønshøj-Vanløse

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	3
Lovgrundlag	3
Hvem er vi?.....	4
Kvalitetsgrundlag.....	5
Læreplansblomsten	6
Det pædagogiske grundlag.....	7
Det pædagogiske læringsmiljø - læring hele dagen	7
Børnesyn - ressourceorienteret tilgang.....	8
Dannelse og børneperspektiv - demokratisk medinddragelse.....	8
Leg – fantasi, variation og fordybelse.....	8
Læring - zonen for nærmeste udvikling.....	9
Børnefællesskaber - meningsfulde fællesskaber.....	9
Samarbejde med forældre om børns læring.....	10
Børn i udsatte positioner.....	10
Sammenhæng til børnehaveklassen	11
Øvrige krav til den pædagogiske læreplan	11
Inddragelse af lokalsamfundet	11
Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø	11
De seks læreplanstemaer	13
Alsidig personlighedsudvikling	14
Social udvikling	15
Kommunikation og sprog	16
Krop, sanser og bevægelse.....	17
Natur, udeliv og science	18
Kultur, æstetik og fællesskab	19
Sammenhænge mellem de 6 læreplanstemaer	20
Evalueringskultur.....	21

Indledning

Det at være barn har værdi i sig selv. Denne sætning gentages igen og igen i arbejdet med og omkring de styrkede læreplaner i dagtilbud. De tider hvor institutioner blev betragtet som selvstyrende strategiske enheder er slut. Nu arbejder alle dagtilbud i Danmark ud fra fælles kvalitetsmål, der måler på effekten for barnet.

Den administrerende direktør for BUF i København Tobias Stax formulerer dette i to sætninger: "Alt begynder og ender med et barn" og "Det skal ikke være tilfældigt heldigt om der er kvalitet i dagtilbud".

I denne læreplan beskriver vi, hvordan vi arbejder med pædagogisk kvalitet i klynge C. Vi arbejder med et højkvalitets dagtilbud, hvor samarbejdet mellem forældre og pædagogisk personale giver barnet de bedste vilkår for at udvikle sig i forhold til læring, trivsel, udvikling og dannelse.

Denne læreplan skal læses i sammenhænge med "Den styrkede pædagogiske læreplan – Rammer og indhold".

Lovgrundlag

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan.

Hvem er vi?

Klynge C består af Landsbyen, Grøndalen og Rødkilde Børnehus som alle er 0-6 års institutioner.

Klynge C er kendetegnet ved at have et tæt samarbejde på tværs af institutionerne. Dette samarbejde giver sig bl.a. til udtryk ved at vi har faglige arbejdsgrupper på tværs af enhederne og har kendskab til hinandens huse og arbejds gange. Ledergruppen har udviklet fælles retningslinjer og politikker, kompetenceudvikling, kvalitetsgrundlag og meget mere.

Klyngen er organiseret med 1 klyngeleder og 4 pædagogiske ledere.

I alle 3 institutioner er der ansat faglige fyrtårne som skal være medskabende og sikre implementeringen af de nye styrkede læreplaner.

For at understøtte den pædagogiske udvikling er det Klyngens målsætning at der er 2 uddannede pædagoger og 1 medhjælper tilknyttet på hver stue. Det pædagogiske personale arbejder i teams og på tværs både omkring hverdagsrutiner og særlige tilrettelagte aktiviteter.

Alle institutioner i klyngen er uddannelsesinstitution og har studerende fra UCC.

Landsbyen:

Landsbyen består af 5 vuggestuegrupper og 4 børnehavegrupper fordelt på 2 etager.

Landsbyen rummer 150 børn og ca.30 medarbejdere, der er inddelt i 4 teams

Læs mere på hjemmesiden: <http://landsbyen.kbhbarn.kk.dk/FrontEnd.aspx?id=591306>

Grøndalen:

Grøndalen består af 9 vuggestue grupper og 6 børnehave stuer fordelt på 3 etager.

Grøndalen rummer 245 børn og ca. 50 medarbejdere, der er inddelt i 5 teams

Læs mere på hjemmesiden: <http://groendalen.kbhbarn.kk.dk/FrontEnd.aspx?id=589113>

Rødkilde Børnehus:

Rødkilde Børnehus består af 7 vuggestue grupper og 5 børnegave grupper fordelt i 3 huse på samme matrikel.

Rødkilde rummer 210 børn og ca.45 medarbejdere, der er inddelt i 5 teams

Læs mere på hjemmesiden: <http://roedkildeboernehush.kbhbarn.kk.dk/FrontEnd.aspx?id=757835>

Kvalitetsgrundlag

I klynge C har bestyrelsen og ledelsen formuleret et kvalitetsgrundlag, som alle medarbejdere arbejder ud fra. Det skal læses som en forventningsafstemning til opgaveløsningen mellem ledelse, bestyrelse og medarbejdere.

Klynge C er et forpligtende og professionelt arbejdsfællesskab, hvor alle arbejder ambitiøst og kvalitativt med kerneopgaven, understøtter en innovativ læringskultur, indgår i relationer med grundighed, udøver kommunikativ omhyggelighed & er aktiv bidragsyder til arbejdsstolthed og arbejdsglæde.

Arbejder ambitiøst og kvalitativt med kerneopgaven

Alle i Klynge C gør sig umage og arbejder konkret med kerneopgaven hver dag. Vi er bevidste om at arbejde med chancelighed og alt hvad vi gør på kort sigt, påvirker barnet på lang sigt. Vi er ansvarstagede og bidragsydende i forhold til alle opgaver omkring barnet og børnegruppen og har en pædagogisk faglighed, der understøtter børnenes udvikling. Vi er alle ansvarlige for opgavevaretagelsen og kvaliteten i hele teamet, institutionen og klyngen.

Understøtter en innovativ læringskultur

Alle i Klynge C understøtter en innovativ læringskultur i en refleksiv praksis. Her er mod til at udforske og være nysgerrige. I vores innovative læringskultur er der plads til praksislæring, sparring og konstruktiv feedback. Den enkelte bidrager med positive tilbagemeldinger og aktiv lytning. Der arbejdes med fokus på en stærk evalueringskultur, hvor praksis analyseres og udvikles med fokus på forbedring. Alle holder sig fagligt opdaterede og opsøger ny viden, der understøtter en kvalitativ opgaveløsning i forhold til kerneopgaven.

Indgår i relationer med grundighed

Alle i Klynge C udfører relations kompetente handlinger og tager ansvar for relationen som professionel i alle sammenhænge. Vi understøtter i alle henseender en institutionskultur, der fremmer meningsfulde børnefællesskaber, forældrepartnerskaber, teamsamarbejdet og øvrige samarbejdspartnere.

Udøver kommunikativ omhyggelighed

Alle i Klynge C kommunikerer sagligt, sobert og professionelt. Vi er opmærksomme på, at alt er kommunikation og at vi altid kommunikerer i alle sammenhænge og i alle situationer. Alle er opmærksomme på at tale ud fra en ressourceorienteret tilgang om børnene, kerneopgaven, kollegaerne og klyngen som helhed. Alle arbejder omhyggeligt med dokumentation og skriftlighed omkring kerneopgaven, barnet og den faglige pædagogiske praksis.

Er aktiv bidragsyder til arbejdsstolthed og arbejdsglæde

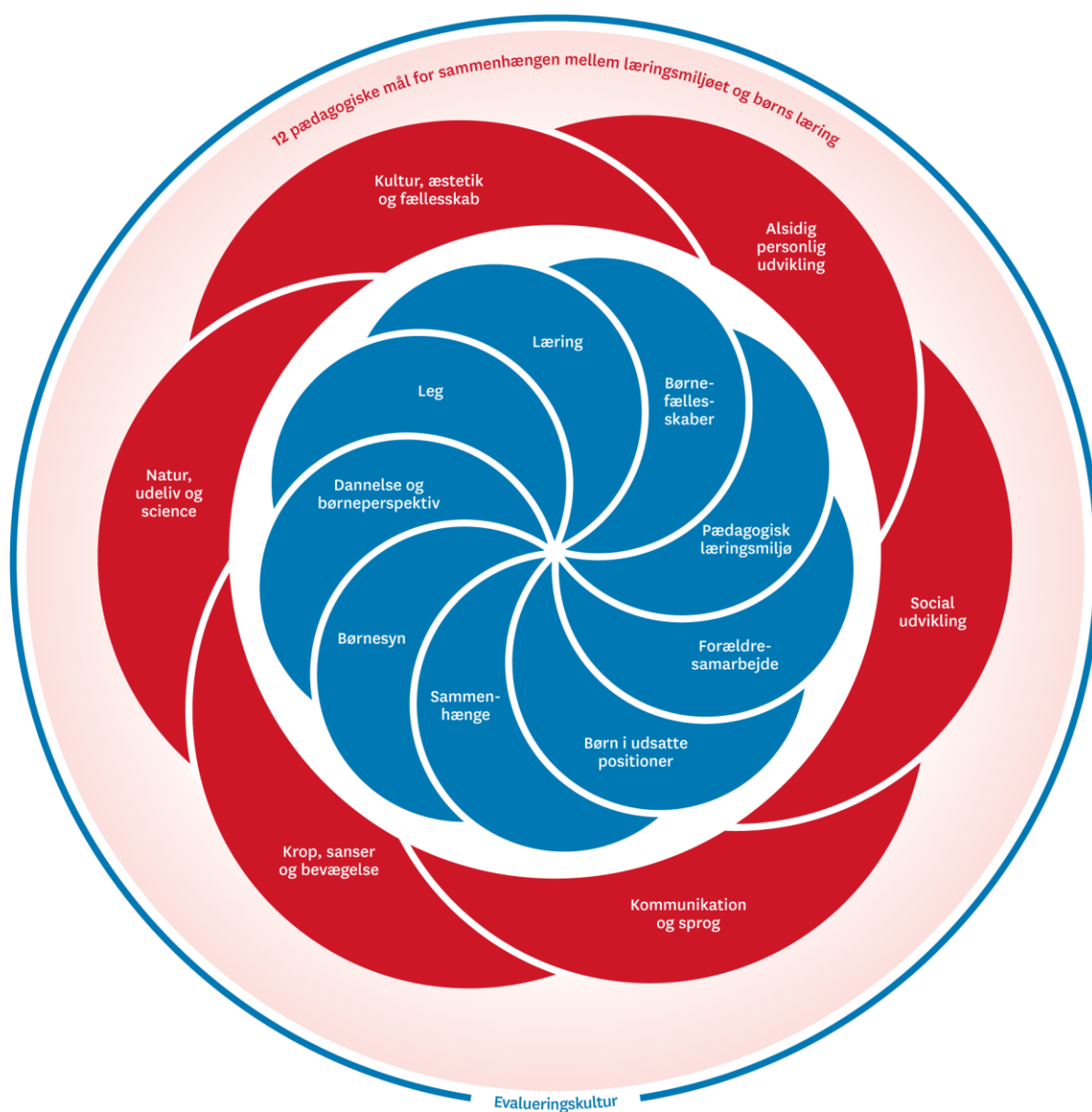
Alle i Klynge C er ansvarshavende og medskabere af positive og stærke arbejdsrelationer i eget team og i hele huset. Den enkelte er den primære bidragsyder til egen trivsel og arbejdsglæde. Alle er medskabere af en kultur, hvor kollegaer mødes i en nysgerrig, oprigtig og ressourceorienteret tilgang til hinanden.

Læreplansblomsten

Ministeriet har udarbejdet en grafisk oversigt der viser delelementerne i det pædagogiske grundlag, samt hvordan disse elementer underbygger de 6 læreplantemaer. Den vigtigste forskel på den gamle og den nye styrkede læreplan er, at der arbejdes med børns læring over hele dagen – og at der ikke kun arbejdes med læreplanen i planlagte vokseninitierede aktiviteter om formiddagen. Desuden er legen betydning for barnets udvikling beskrevet og prioriteret.

Opbygning af denne læreplan:

- Først i denne læreplan har vi beskrevet vores pædagogiske grundlag (det blå i blomsten)
- Efterfølgende har vi beskrevet læreplantemaerne (det røde i blomsten)
- Slutteligt har vi beskrevet hvordan vi arbejder med evaluering og organisatorisk læring (den yderste kant af blomsten)

Det pædagogiske grundlag

Barndommen har værdig i sig selv og det vi arbejder med på kort sigt, påvirker barnet på lang sigt. Det pædagogiske grundlag, som vi har beskrevet her, består af en række fælles centrale elementer. Disse er kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der arbejdes med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse i Klynge C. Nogle elementer fx børnesynet og læring skal **altid** være til stede i det pædagogiske læringsmiljø. Andre dele af det pædagogiske grundlag fx inddragelse af lokalsamfundet er mere tilstede i nogle sammenhænge end i andre.

Det pædagogiske læringsmiljø - læring hele dagen

Begrebet *læringsmiljø* er en sammensætning af de to ord læring og miljø.

Læring betyder personlighedsudvikling og spiller en hovedrolle i barnets aktive udvidelse af erfaringsverden og kompetencer. Miljø er alt der har med barnets omgivelser at gøre, både fysiske, psykiske og sociale påvirkninger.

Læringsmiljøet skal understøtte og drage omsorg for alle børns dannelse, læring, trivsel og udvikling i et fællesskab, hvor alle børn er betydningsfulde. Læringsmiljøet skabes på grundlag af et bredt læringsbegreb, der er holistisk og samskabende, strækkes sig over hele dagen og understøtter barnets kropslige, motoriske, sociale, emotionelle og kognitive læring. Når det pædagogiske personale skaber læringsmiljøer, tages udgangspunkt i en antagelse om at nærværende voksne er en forudsætning for barnets læring, trivsel, udvikling og dannelse.

For at understøtte det pædagogiske læringsmiljø bedst muligt i hele barnets institutionsdag organiseres personalets ressourcer og kompetence over hele dagen. Der er sammenhæng mellem skabelsen af gode læringsmiljøer og de organisatoriske rammer, personalets kompetencer, børnegruppens sammensætning og størrelse, de fysiske rammer samt deres æstetiske udformning.

Læringsmiljøet er fleksibelt og omskifteligt og understøtter til enhver tid den aktuelle børnegruppe og børnefællesskabets behov. Der arbejdes løbende med at styrke det pædagogiske læringsmiljø og arbejde med en differentieret pædagogisk tilgang ved at holde fokus på f.eks. legen, børneperspektiver eller rutinepædagogik.

Læringsmiljøet evalueres løbende for at sikre alle børns trivsel, udvikling, læring og dannelse. Vi benytter EVA's evalueringsredskaber.

Praksiseksempler

Vi arbejder fx med fokus på et fleksibelt pædagogisk læringsmiljø ved at undersøge, hvordan vi kan organisere læringsmiljøet så et enkelt barn støttes i at få en betydningsfuld og aktiv plads i børnefællesskabet. Personalet sætter et tydeligt mål, indsamler dokumentation, evaluerer og ændrer efterfølgende praksis, der fremmer barnets trivsel og udvikling.

Vi arbejder også med det pædagogiske læringsmiljø ved løbende at erfaringsudveksle på personalemøder, team- og stuemøder og ved møder med de faglige fyrtårne.

Børnesyn - ressourceorienteret tilgang

Børn har som udgangspunkt altid positive intentioner. Personalet er undersøgende og nysgerrige i forhold til barnets intentioner og behov og tilgår altid barnet ud fra et ressourceorienteret perspektiv. Personalet har ansvar for, at børnene får mangfoldige og rige erfaringer der bidrager til barnet læring, trivsel, udvikling og dannelse.

Vi arbejder fx med børnesynet i forhold til børn, der har en del negative kontakter i løbet af dagen. I de tilfælde samarbejder personalet om tilretning af den pædagogiske praksis i forhold til at styrke barnet i at få flere positive kontakter og relationer til de øvrige børn.

Vi arbejder også med børnesynet i den børneinitierede leg, hvor personalet hjælper børnene med at sætte ord på det andet barns intentioner i en empatisk og positiv tone.

Praksiseksempler

I garderobesituationen sker det tit at Anton tager tøjet omvendt på. Personalet er i situationen nysgerrige på, hvorfor Anton gør, som han gør. Anton fortæller, at der er mærke i tøjet som irriterer ham i nakken. Personalet anerkender Anton for at have fundet en alternativ måde at løse udfordringen og hjælper ham med at fjerne tøjmærket.

Dannelse og børneperspektiv - demokratisk medinddragelse

Barnets perspektiv skal inddrages og barnet skal opleve, at det har en reel medindflydelse uanset baggrund, køn, alder og kultur. Det pædagogiske læringsmiljø skal tage udgangspunkt i et børneperspektiv og børnegruppens sammensætning i både leg, de daglige rutiner og planlagte forløb.

Vi arbejder fx med dannelse og børneperspektivet til samling, hvor personalet i deres planlægning og praksis sørger for plads til at der arbejdes systematisk med at inddrage børnenes perspektiver og dannelse. Personalet er lyttende, understøttende og giver børnene tid til refleksion.

Vi arbejder også med dannelsen og børneperspektivet i de planlagte aktiviteter fx dialogisk læsning, hvor personalet arbejder med dannelsesbegrebet ved at lære barnet at reflektere. Dette kan gøres ved at spørge ind til og fremme barnets refleksive tilgang til historien, hovedpersoner og indhold.

Praksiseksempler

i vuggestuen arbejdes der med bordteater om de tre bukke bruse. Når børnene kender historien ændrer personalet perspektiv og spørger f.eks.: "Hvorfor vil gederne over broen, når der er en farlig trolld?" "Hvorfor æder trollden gederne?" eller "Tror du de kunne blive gode venner?"

Leg – fantasi, variation og fordybelse

Legen er en gennemgående del af barnets udvikling og en væsentlig forudsætning for børnenes trivsel og dannelse. Legen fremme bl.a. børnenes fantasi, nysgerrighed, sociale kompetencer og selvværd. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte muligheden for at børnene kan indgå i positive legerelationer med jævnaldrende og på tværs af alder. Det fysiske legemiljø er i høj grad med til at stimulere udviklende lege og der indrettes med spændende ting, remedier og materialer, der taler til børnenes lyst til at udforske og forbyde sig.

Vi arbejder fx med legen som en planlagt aktivitet i vuggestuen og børnehaven, hvor personalet indgår i legerelationer med en mindre gruppe af børn. Personalets rolle er at støtte, guide og rammesætte legen, så

den bliver varieret, fantasifuld og fordybet. Desuden holder personalet fokus på, at legen udvikler sig positivt for alle børn.

Vi arbejder også med fokus på om børnenes selvorganiserede leg og legefællesskaber udvikler sig hensigtsmæssigt for de deltagende børns trivsel.

Praksiseksempler

Vilfred og Emilie har selv taget initiativ til en leg på stuen. Personalet er støttende i legen og tilføjer den nye elementer ved behov og finder f.eks. udklædningstøjet frem. Personalet kan hjælpe Yasmin, der også viser interesse for legen til at blive inkluderet i fællesskabet og støtte hende til at få en aktiv rolle i samspillet. Personalet følger børnenes initiativ på en måde, der giver børnene en følelse af at de styrer legens retning.

Læring - zonen for nærmeste udvikling

Læring er en livslang proces, hvor barnet tilegner sig kundskaber og færdigheder. Barnet lærer ved sin egen aktive og eksperimenterende deltagelse, hvor der er plads til autonomi og selvbestemmelse. Relationen mellem barnet og den voksne er afgørende for kvalitet af den læring barnet tilegner sig. Børn lærer med krop og sanser og gennem sociale interaktioner i relation og handling. Børns læring fremmes af at turde begå fejl, famle, slå sig og slippe fantasien løs. Det pædagogiske læringsmiljø skal fremme et trygt, inddragende og alsidigt miljø, hvor barnet kan udvikle sin nysgerrighed samt lysten til at lære og opleve mere.

Vi arbejder fx med læringens kvalitet ved at personalet kontinuerligt arbejder med en stærk relationel tilknytning til barnet. Dette understøttes bl.a. i arbejdet med planlagte aktiviteter, hvor en voksen og en mindre gruppe af børn deltager.

Vi arbejder også med læring ved at sikre, at de planlagte aktiviteter rummer leg, kreativitet og sociale processer, der fører børnene videre i deres sociale, emotionelle og kognitive udvikling.

Praksiseksempler

Sofie er ofte utryg ved at prøve nye ting. I forbindelse med "Blomsten dag" har personalet i ugerne op til arbejder med forskellige temaer om urter og blomster. Her har Sofie være tilskuer men ikke deltagende. Efter den sidste "smage-aktivitet" står skålene i vindueskarmen. Personalet ser Sofie nærme sig skålene og at hun både dufter og smager i ro og mag. Personalet anerkende Sofie for hendes mod til at smage på tingene.

Børnefællesskaber - meningsfulde fællesskaber

Alle børn har ret til at føle sig som en del af meningsfulde børnefællesskaber. Det er personalet ansvar at facilitere positivt samspil i børnegruppen, som skal skabe grobund for gensidige og jævnbyrdige relationer mellem børnene. En væsentlig betingelse for at børn kan blive meningsfulde aktører i fællesskaber er, at børnene gør noget sammen. Det pædagogiske læringsmiljø skal bidrage til at sætte rammer for børnenes muligheder og tilgange til at inddrage og udelukke hinanden fra legene og herigennem bliver barnet forbundet med flere fleksible fællesskaber.

Vi arbejder fx med fokus på børneperspektivet ved at give mulighed for, at børnene i institutionerne kan skabe relationer på tværs af grupper, alder, køn og kultur. Personalets opgave er, at børnene får mulighed for at opleve nye sider hos hinanden og dermed danne nye fællesskaber og relationer, hvor barnet kan udvikle sig.

Vi arbejder også med at styrke børnefællesskabet ved, at børnene har faste pladser ved frokostmåltidet. Børnene placeres på baggrund af faglige refleksioner med udgangspunkt i børnegruppens behov og sammensætning.

Praksiseksempler

4 børn er i gang med en god leg på legepladsen. Yasir vil gerne være med. Hanne ser, at det vil afbryde de 4 børn i deres fordybelse, hvis Yasir skal inkluderes i legen. Derfor vælger Hanne at spørge Yasir om han vil spille et spil med hende. Det vil Yasir gerne – og de vælger sammen, at de skal spille Vildkatten. Der kommer hurtigt flere børn som gerne vil være med til at spille og Hanne understøtter Yasir i, at byde de nye børn velkomne i spillet.

Samarbejde med forældre om børns læring

Personale og forældre indgår i et forpligtende og respektfuldt partnerskab omkring det enkelte barns udvikling og trivsel. Personalet har en ressourceorienteret og nysgerrig tilgang til kendskabet og samarbejdet med forældrene. De inddrages og informeres om arbejdet med barnets læring, trivsel, udvikling og dannelse. Personalet har i forældresamarbejdet fokus på den gode dialog, gensidig respekt og sammenhængen i barnets liv mellem livet derhjemme og institutionslivet.

Personalet inviterer løbende forældrene ind til dialog i forhold til hvordan vi bedst støtter barnet og den generelle udvikling. Der afholdes forældresamtaler når barnet er 2 år, 4 år og en skoleparathedssamtale. Der afholdes desuden samtaler i forbindelse med TOPI, hvis børnene vurderes gule eller røde i trivselsmålingen. Derudover afholdes der løbende samtale ved behov. På disse samtaler tager personalet udgangspunkt i den seneste trivselsmåling, handleplaner på barnet eller det pædagogiske læringsmiljø.

På forældrerådsmøder og bestyrelsesmøder arbejdes der løbende at udvikle det gode forældrepartnerskab og der deltager forældrerepræsentanter ved det årlige pædagogiske tilsyn.

Vi arbejder også med omhyggelighed i forhold til at etablere meningsfulde forældrepartnerskaber, hvor forældrenes ressourcer kommer i spil på den bedste måde for barnets trivsel og udvikling

Praksiseksempler

Pædagogen observerer, at et af vuggestuebørnene bliver vred i de situationer, hvor barnet skal puttes. Personalet har derfor aftalt, at der læses "Kaj bliver vred". Pædagogen aftaler med forældrene at de læser den samme bog derhjemme og at der arbejdes med at sætte ord på barnets vrede, når den opstår.

Børn i udsatte positioner

Alle børn har krav på at være betydningsfulde i børnefællesskabet. Der hviler en særlig forpligtelse til at arbejde med chancelighed med børn i udsatte positioner. Kvaliteten af relationen og interaktionen mellem barnet og personalet er ekstra betydningsfuld for børn i udsatte positioner. Personalet arbejder med udgangspunkt i barnets ressourcer og deltagelse ved at følge barnet tæt, være understøttende og guide barnet. Der arbejdes med fokus på at barnet inkluderes, oplever mestring og at være en del af meningsfulde børnefællesskaber. De pædagogiske læringsmiljøer omkring barnet tilrettelægges, så barnet kan indgå i det almene børnefællesskab.

Vi arbejder med specifikke og konkrete handleplaner, hvor der evalueres på barnets udvikling og tilpasning af læringsmiljøet omkring det enkelte barn. Vi samarbejder med tværfaglige samarbejdspartnere og PPR

både i forhold til sparring, direkte inddragelse og forældrevejledning. Her arbejdes der med øget forældreinddragelse og fokus på det hele barn.

Vi arbejder med børn i udsatte positioner ved at tilrettelægge aktiviteter med børnene i mindre grupper. Børnegrupperne sammensættes ud fra pædagogiske overvejelser, hvor der tages højde for at børnene har mulighed for at få forskellige kompetencer i spil og lære af hinanden.

Vi arbejder også med at skærme børnene i de rutinepædagogiske aktiviteter fx garderoben, hvor børn i udsatte positioner kan have særlige aftaler om, at barnet går først eller sidst i garderoben for ikke at udsætte barnet for u hensigtsmæssige påvirkninger. Dette vil i de fleste tilfælde også betyde, at der er flere ressourcer til barnet i situationen i forhold til at hjælpe og guide barnet til en positiv oplevelse af en svær situation.

Praksiseksempler

Tobias på 4 år råber højt, hvis de andre børn rører ved det legetøj, som han er i gang med at lege med. Personalet har fundet frem til at det sker, når Tobias har lyst til at lege alene med ynglingslegetøjet. Personalet inddrager Tobias i en snak om, hvor det vil være godt at sidde med legetøjet, når han gerne vil sidde med det selv i en periode. Desuden arbejder de med at støtte Tobias i at sige fra over for de andre børn på en hensigtsmæssig måde.

Sammenhæng til børnehaveklassen

Der arbejdes med før-skolegrupper i alle institutioner i klyngen. Arbejdet med de ældste børn starter op senest 1. september og fortsætter frem til børnenes overgang til fritidsinstitution den 1. maj. Personalet arbejder med fokus på et pædagogisk læringsmiljø, hvor der er særligt fokus på at styrke børnene forudsætninger for at kunne mestre en positiv overgang til skolen. Der arbejdes med at styrke børnenes sociale kompetencer, mod, nysgerrighed og selvhjulpenthed. Børnene støttes og guides i at deltage i voksen initierede aktiviteter og kravsituationer, at vente på tur og udsætte egne behov, samt at være en god kammerat og indgå i forskellige meningsfulde børnefællesskaber.

Vi samarbejder med Rødkilde skole omkring stærkt samarbejde. Her er det aftalt, at der arbejdes med materialet "Fri for mobberi" i både daginstitution, fritidsinstitution og i børnehaveklassen. Det fælles valg af materiale skal være med til at skabe genkendelighed i overgangen.

Øvrige krav til den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

Vi benytter i høj grad det omkringliggende lokalsamfund. De fysiske faciliteter som legepladser, parker og amfiteater benyttes løbende af både vuggestuer og børnehaver. Vi er åbne og udforsker muligheder i vores nærmiljø, og bliver ofte inviteret med til forskellige arrangementer. Vi har også etableret samarbejde med nærliggende plejehjem.

Af kulturtilbud i nærområdet benyttes biblioteket, kirken og der er samarbejde med flere lokale forenings arrangementer.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Daginstitutionen er et børneunivers – og det skal børnemiljøet og det pædagogiske læringsmiljø i institutionen afspejle. Vi benytter alle kvadratmeter i institutionen og ser muligheder i forhold til at indrette legearealer og fordybelsesrum alle steder, hvor der er mulighed for det.

Der arbejdes med at indrette teamet i forskellige zoner – bl.a. med stille zone, zoner med plads med fysisk udfoldelse, zoner med plads til uforstyrret leg og til voksenstyrede aktiviteter. Æstetisk arbejder vi med ro for øjet, at der er ryddeligt på alle flader og at legetøjet er sorteret, tilgængeligt, indbydende og i børnehøjde. Der arbejdes med dokumentation i børnehøjde og med at følge børnene interesser og spor i planlægningen af aktiviteter.

Personalet tager løbende stilling til hvordan det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø understøtter det enkelte barn samt børnefællesskabets behov og sammensætning. Der arbejdes med løbende fokus på inddragelse af børneperspektivet i den styrkede evalueringskultur.

De seks læreplanstemaer

Kerneopgaven i dagtilbud er at sikre barnets læring, trivsel, udvikling og dannelse. Det pædagogiske arbejde planlægges med udgangspunkt i de seks læreplanstemaer og mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og barnets læring.

Læringsmiljøet skal til enhver tid tage udgangspunkt i den aktuelle børnegruppens sammensætning, kerneopgaven og med udgangspunkt i barnets perspektiv.

Læringsmiljøer er hele dagen – alle dage. Enhver form for samvær er at betragte som et læringsmiljø. I vores praksis eksempler arbejder vi med det pædagogiske læringsmiljø og læreplanerne i forhold til tre perspektiver på det pædagogiske arbejde – rutinepædagogik, vokseninitierede aktiviteter og leg.

Alsidig personlighedsudvikling

Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.

(Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammen og indhold, side 36-37)

I loven er der sat følgende 2 pædagogiske mål for arbejdet

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Mål for læreplansarbejdet i Klynge C

- Barnet skal lære at forstå og mærke egne behov og følelser og derigennem opleve samspil og tilknytning til børn og personale
- Barnet skal erfare sig selv på kendte og nye måder og få tillid til egne potentialer
- Barnet skal lære turtagning og derigennem få kompetencer til deltagelse i fællesskaber

Dette understøttes pædagogisk ved at

- Vi tilrettelægger læringsmiljøet så det understøtter barnets muligheder for at indgå i relationer og fællesskaber
- Vi sætter ord på barnets initiativ, behov og følelser i et resourceperspektiv
- Vi understøtter barnets muligheder for at sige til og fra i legen
- Vi omtaler barnet ved navn for at styrke barnets identitetsfølelse
- Vi udfører relations kompetente handlinger og er gode rollemodeller

Se praksiseksempel, der er vedlagt som bilag til læreplanen

Social udvikling

Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer. Det foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv og andre. Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer.

Læringsmiljøet skal derfor understøtte børne opbygning af relationer til andre børn, til personalet, til aktiviteter, legetøj og nærmiljøet.

(Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammen og indhold, side 38 -39)

I loven er der sat følgende 2 pædagogiske mål for arbejdet

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

3. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
4. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Mål for læreplansarbejdet i Klynge C

- Barnet oplever at være i trivsel
- Barnet føler sig som en del af flere forskellige meningsfulde fællesskaber i løbet af dagen
- Barnet har en oplevelse af at blive hørt og være bidragsyder i de demokratiske processer

Dette understøttes pædagogisk ved at

- Vi tilrettelægger læringsmiljøet så det understøtter barnets muligheder for at indgå i meningsfulde fællesskaber
- Vi tilrettelægger læringsmiljøet med udgangspunkt i et barnesyn, der betragter forskellighed som en ressource
- Vi sikrer at alle børn er i trivsel
- Vi understøtter barnets relationelle færdigheder
- Vi udfører relations kompetente handlinger og er gode rollemodeller

Se praksiseksempel, der er vedlagt som bilag til læreplanen

Kommunikation og sprog

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at personalet er bevidste om, at de fungerer som sproglige rollemodeller. Barnets kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med forældre og personale samt i fællesskaber med børn. *(Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammen og indhold, side 40-41)*

I loven er der sat følgende 2 pædagogiske mål for arbejdet

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

5. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
6. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Mål for læreplansarbejdet i Klynge C

- Barnet skal tilegne sig kommunikative færdigheder
- Barnet skal understøttes i at sprogliggøre tanker, behov og ideer
- Barnet skal understøttes i at anvende sine kommunikative og sproglige færdigheder til at indgå i sociale sammenhænge

Dette understøttes pædagogisk ved at

- Vi tilrettelægger læringsmiljøet så det altid understøtter den aktuelle børnegrupes kommunikativ og sproglige udvikling
- Vi arbejder med sprogligt og kommunikativt fokus hele dagen og i alle sammenhænge – rutinepædagogik, aktiviteter og leg
- Vi understøtter børnenes refleksive kompetencer til deres omverden og hinanden
- Vi formulerer sig ressourceorienteret, med omhyggelighed og er gode rollemodeller

Se praksiseksempel, der er vedlagt som bilag til læreplanen

Krop, sanser og bevægelse

Børn er i verden gennem kroppen og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel. Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, der ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen.

(Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammen og indhold, side 42-43)

I loven er der sat følgende 2 pædagogiske mål for arbejdet

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Mål for læreplansarbejdet i Klynge C

- Barnet skal udforske og eksperimentere med egen krop
- Barnet skal opleve krops- og bevægelsesglæde i både ro og aktivitet
- Barnet skal sanse og blive fortrolig med egen krop og kroppens funktioner

Dette understøttes pædagogisk ved at

- Vi tilrettelægger læringsmiljøer der understøtter barnets muligheder for at udforske og eksperimenterer med egen krop
- Vi planlægger læringsmiljøet så det understøtter et alsidigt bevægelsesmønster hos det enkelte barn
- Vi understøtter barnets mod til at eksperimentere med sanserne og brug af kroppen
- Vi er gode rollemodeller og støtter barnet i forhold til nærmeste udviklingszone

Se praksiseksempel, der er vedlagt som bilag til læreplanen

Natur, udeliv og science

Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, kropslig, social og kognitiv dimension. Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.

(Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammen og indhold, side 44-45)

I loven er der sat følgende 2 pædagogiske mål for arbejdet

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Mål for læreplansarbejdet i Klynge C

- Barnet skal understøttes i en eksperimenterende og nysgerrig tilgang til mennesker, samfund og natur
- Barnet skal have konkrete varierede oplevelser i naturen årets rundt
- Barnet skal sanse naturen i et kropsligt og socialt perspektiv

Dette understøttes pædagogisk ved at

- Vi tilrettelægger læringsmiljøet så det understøtter barnets naturlige nysgerrighed og muligheder for at have en eksperimenterende tilgang
- Vi tilrettelægger læringsmiljøet så barnet får alsidige oplevelser med natur, udeliv og science
- Vi arbejder med matematisk opmærksomhed i rutinepædagogik og planlagte aktiviteter
- Vi arbejder med fokus på bæredygtighed i et bredt perspektiv
- Vi arbejder med en nysgerrig og eksperimenterende tilgang og er gode rollemodeller

Se praksiseksempel, der er vedlagt som bilag til læreplanen

Kultur, æstetik og fællesskab

Kultur er kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børnenes sanser og følelser. Det er desuden kulturelle værdier, som barnet tilegner sig i hverdagslivet. Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan barnet møde nye sider af sig selv, få muligheden for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.

(Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammen og indhold, side 46-47)

I loven er der sat følgende 2 pædagogiske mål for arbejdet

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Mål for læreplansarbejdet i Klynge C

- Barnet skal introduceres for forskellige normer, traditioner og værdier som samfundet indeholder
- Barnet skal være deltagende i forskellige og varierede kulturelle begivenheder
- Barnet skal have mulighed for at anvende forskellige materialer, redskaber og medier som kan stimulere fantasi, kreativitet og nysgerrighed.

Dette understøttes pædagogisk ved at

- Vi tilrettelægger læringsmiljøet så det understøtter børnenes muligheder for at være skabende
- Vi tilrettelægger læringsmiljøet så det understøtter barnets lyst til at udforske kulturel forskellighed med nysgerrighed og undren
- Vi skaber muligheder for at barnet kan være deltagende i forskellige kulturelle begivenheder
- Vi understøtter med sprog og handling et ressourceorienteret børne- og menneskesyn og er gode rollemodeller

Se praksiseksempel, der er vedlagt som bilag til læreplanen

Sammenhænge mellem de 6 lærerplanstemaer

Med den styrkede pædagogiske lærerplan er sammenhængen mellem de 6 lærerplanstema direkte knyttet til en forståelse af pædagogisk praksis, som en sammenhængende og helhedsorienteret praksis. Som lektor og ph.d. Line Togsverd beskriver, så er *”udgangspunktet i det pædagogiske grundlag for den styrkede pædagogiske læreplan [...] en praksis, der foregår i alle handlinger, valg, samspil, og processer i daginstitutionens hverdagsliv”*¹.

Der er med den styrkede pædagogiske læreplan, sat kriterier for det samlede pædagogiske læringsmiljø, som i sammenhæng på tværs og i samspil med hinanden, skal sikre børne læring og udvikling. Det betyder med andre ord, at *alle* dagens handlinger, aktiviteter og processer, tilsammen udgøre det læringsmiljø som børnene befinder sig i, når de er daginstitution.

Denne helhedsorienterede forståelse af begrebet læring og læringsmiljø, lægger i træt tråd med forskning og teori som har præget, og forsat præger det pædagogiske felt. Denne forståelse af læring og læringsmiljø relaterer sig direkte til pædagogik i daginstitutionen, der som Togsverd beskriver *”udfolder sig i et hverdagsliv, hvor børn leger, lever og engagerer sig i samspil med hinanden, med de ting og materialer der er til rådighed, og de voksne, der skaber rammerne herfor”*².

Med den styrkede pædagogiske lærerplan, er der derfor fokus på sammenspillet mellem de 6 lærerplanstema, sådan at det samlede pædagogiske læringsmiljø ikke forekommer som en fragmenteret og opsplittet størrelse, men derimod ses fra barnets perspektiv, som et sammenhængende fleksibelt læringsmiljø der bevæger sig på tværs af de 6 lærerplanstemaer:

1. **Alsidig personlig udvikling**
2. **Social udvikling,**
3. **Kommunikation og sprog,**
4. **Krop sanser og bevægelse**
5. **Natur, udeliv og science**
6. **Kultur, æstetik og fællesskab**

¹ Den styrkede pædagogiske lærerplan – Grundbog til dagtilbudspædagogik s. 19

² Den styrkede pædagogiske lærerplan – Grundbog til dagtilbudspædagogik s 23

Evalueringens kultur

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringens kultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø. Arbejdet med den pædagogiske læreplan skal evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle det pædagogiske arbejde. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Der skal indgå pædagogisk dokumentation i evalueringen.

Evalueringen skal offentliggøres.

(Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, side 50-51)

I denne læreplansperiode vil vi arbejde med et fokus på at etablere en evalueringens kultur i klyngen. Der uddannes i efteråret 2019 faglige fyrtårne i alle huse som i samarbejde med ledelsen skal være garanter for at sikre kvaliteten og arbejdet med evaluering.

Vi vil arbejde med at skabe en systematisk og lettilgængelig evalueringens kultur, der sikrer organisatorisk læring på baggrund af de pointer, som vi kommer frem til løbende. I dette arbejde vil vi være særligt opmærksomme på det enkelte barns perspektiv og børnemiljøet.

Det er aftalt, at vi udarbejder en fælles skabelon til evaluering af praksis og praksis eksempler. Den samlede personalegruppe arbejder med evaluering på fælles personalemøde i efteråret 2019. Derudover tager vi løbende stilling til behovet for yderligere uddannelse og tiltag.

Vi holder fortsat fokus på at de faglige fyrtårne mødes på tværs i klyngen og erfaringsudveksler og styrkes i opgaveløsningen.

I efteråret 2019 og foråret 2020 arbejder vi i forældreråd og bestyrelse med principbeslutninger om hvordan vi etablerer en god og løbende forældreinddragelse.

Denne læreplan er udarbejdet i oktober 2019

Den skal evalueres i efteråret 2021

